Historien til Jonas

Ukom

UNGDOM MED UAVKLART TILSTAND

Historien til Jonas

Publisert 7. juni 2021

ISBN 978-82-8465-009-8

Hendelsesforløp

Jonas vokste opp sammen med mor, far og to eldre søsken. Han var en snill, positiv og aktiv gutt som hadde mange venner. Tidlig i barneskolen fikk han utfordringer faglig. Etter hvert ble det gjort utredninger uten at det førte til at han fikk en bedre skolehverdag

Problemene startet i barneskolen

Jonas' problemer startet allerede i første klasse. Læreren anmerker at Jonas strever med å sette sammen bokstaver og blander ord når han leser.

Ellers var han en glad gutt, ifølge mor:

«*Han var en blid og glad gutt, han var sosial og kom lett i kontakt med andre unger. Vi er blitt fortalt at han var artig å være i lag med, han var en som fant på ting. Men han slet på skolen*», forteller hun.

På skolen blir det gjennomført ulike tester av blant annet språkutvikling og hukommelse. Som 11-åring blir Jonas henvist til pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten).

Lærevansker

Når Jonas er 12 år, ferdigstiller PP-tjenesten den første utredningen. Leseutviklingen er ikke tilfredsstillende. Jonas har betydelige rettskrivingsvansker. Han sliter også med lytteforståelse og oppmerksomhetsvansker. Konklusjonen er likevel at Jonas ikke har dysleksi. At skolevanskene

kan ha sammenheng med syn og hørsel, blir også avkreftet. PP-tjenesten mener han bør «få tilpasset opplæringen i skriftproduksjon» og at undervisningen bør legges til rette, men ingen spesielle tiltak blir iverksatt i skolen.

I journalen fra PP-tjenesten står det at mor er oppgitt over at tiden brukes til utredning og rapporter uten at hun opplever at det skjer noe i klasserommet.

Skolefravær

Til Ukom forteller mor at foreldrene hele tiden har bedt om hjelp i klasserommet:

«Han hadde trengt ekstra oppfølging inne i klassen tidligere. En som minnet ham på at nå må du jobbe, da startet han igjen. Han trengte litt oppfølging. I stedet ble vi tilbudt samtaler. Vi syntes ikke vi trengte hjelp til samtaler, vi følte ikke det hjalp oss noe særlig.»

På ungdomsskolen øker problemene. Jonas får skolefravær. «I tiende var han mer hjemme enn på skolen. Han klarte ikke levere og fikk rett og slett for store kunnskapshull», forteller mor.

I PP-tjenesten har en ny saksbehandler overtatt ansvaret for Jonas.

Saksbehandleren er bekymret over skolefraværet. Jonas kommer seg ikke opp og til skolen om morgenen. Det prøves ut tydeligere avtaler rundt spille- og leggetid hjemme, men resultatet er ikke oppløftende.

På skolen skal det være møter med Jonas hver uke, men han møter ikke opp. Derfor henvender kontaktlæreren seg til helsesykepleieren på skolen. Helsesykepleieren har noen samtaler med Jonas. Hun snakker også med kontaktlæreren og foreldrene. Hensikten er å bedre døgnrytmen, slik at han kommer seg opp og til skolen.

«Jeg møtte en imøtekommende, litt umoden ungdom som levde i nået. Jeg fant ingen spesielle belastninger eller noe jeg følte var sårbart hos ham, men jeg syntes han var vanskelig å finne ut av. Fordi han ofte ikke var på skolen de to dagene i uka jeg var der, var det litt vanskelig for meg å komme i posisjon til samtale med ham», sier helsesykepleieren.

Barnevernet

Skolefraværet går ikke ned, snarere tvert imot. Det høye, udokumenterte fraværet er grunnen til at skolen etter hvert sender en bekymringsmelding til barnevernet.

Foreldrene er fortvilte og rådville. I et brev til barnevernet skriver foreldrene blant annet at PP-tjenesten tidligere har sagt at Jonas skulle bli fulgt opp av representanten for PP-tjenesten på ungdomsskolen. «Det skjedde imidlertid ikke», skriver de.

«Vi tror guttens fravær skyldes at han hele veien opp gjennom skoleårene har slitt med å henge med faglig. Etter at han kom over i ungdomsskolen, ble dette verre og verre og også veldig synlig i og med at de begynte med karakterer», skriver foreldrene videre.

De peker nok en gang på at Jonas ikke ønsker å bli tatt ut av klassen og ha undervisning i gruppe, men at han vil være sammen med de andre, og at de ønsker hjelp for ham i klasserommet.

Tverrfaglig team

Jonas henvises til et tverrfaglig barne- og ungdomsteam i Familiens Hus. Det involverer blant andre kommunepsykologen, som har én samtale med ham. Den neste avtalen blir det ikke noe av. Etter dette møtes de ikke flere ganger.

Etter at Jonas er begynt i tiende klasse, er både skole og hjem mer bekymret for ham. Det dreier seg blant annet om hvilke konsekvenser det høye skolefraværet vil få når han begynner i videregående skole. Det blir gjennomført leseferdighetstest for å se om problemet likevel kan skyldes dysleksi. Skolen tar også i bruk ungdomskontakten i kommunens barne- og ungdomsteam. Hensikten er at ungdomskontakten skal hjelpe Jonas med å komme på skolen og hun skal være en samtalepartner for ham.

«Oppdraget var å få ham mer på skolen. Han hadde utfordringer med fravær. Jeg traff ham fem–seks ganger kanskje», sier ungdomskontakten, som er vernepleier med spesialisering i psykososialt arbeid med barn og unge.

Også hun sliter med å få Jonas i tale. Kontakten hun har med ham, varer ut ungdomsskolen.

På høsten i tiende klasse får Jonas en ny kontakt fra PP-tjenesten. For ham er dette den tredje kontaktpersonen i PP-tjenesten.

Dysleksidiagnose

Ved opptak til videregående skole er skolefraværet så stort at han står i fare for ikke å få vurdering eller å få laveste karakter i flere fag. Jonas søkes inn på særskilt grunnlag. Han får plass på studiespesialisering, som er hans tredjevalg.

Utover høsten møter Jonas opp på skolen. Barnevernet vurderer at han er inne i en god utvikling, men at han trenger en person å snakke med.

Den positive utviklingen varer ikke lenge. For å få gyldige fraværsmeldinger til et stadig økende skolefravær går Jonas til fastlegen. Han klager på ulike somatiske symptomer, som hodepine og magesmerter, uten at legen finner noe galt.

«Vi hadde på et vis rimelig grei kontakt, men det var vanskelig å få innblikk i hvem han var. Jeg prøvde forsiktig å pirke litt, men så fort at det var ubehagelig for ham. Jeg tror han ville være normal. Han ønsket å lykkes på skolen og gjøre det bedre enn han klarte, så strakk han ikke til. Jeg tenkte på psykiske problemer, men syntes det var vanskelig å ta opp med gutten fordi han viste tydelig ubehag», sier legen.

Noen ganger er mor med til legen. Hun er svært bekymret for Jonas. Skolebyrden er tung i andre klasse på videregående skole: Jonas har høyt fravær og må, i tillegg til full timeplan, ta opp igjen to fag fram mot jul. Han får også beskjed om at han muligens ikke vil greie å fullføre skolen.

I juli mellom første og andre år på videregående skole konkluderer PP-tjenesten med at Jonas har dysleksi og konsentrasjonsvansker og at han har behov for spesialundervisning.

Fastlegen mistenker psykiske plager

Til tross for mange samtaler synes fastlegen det er vanskelig å nå inn til Jonas. Fastlegen tror at mye av det somatiske ubehaget kan skyldes psykiske plager. Skoleproblemene gjør alt verre. Han får Jonas med på å sende en henvisning til BUP.

«Jeg hadde ingen klare indikasjoner på at han var deprimert, det var mer en mageføelse på at her var det noe galt. Jeg så at han slet på skolen, og tidligere var det dokumentert at han hadde problemer med innlæring. Det var summen av mange uklare faktorer», sier legen.

I henvisningen skriver fastlegen blant annet at gutten er *«tidligere utredet ved PP-tjenesten som fant læringsvansker uten at jeg er sikker på hva som spesifikt ble konklusjonen der. Tror mye av somatisk ubehag skyldes psykiske plager. Benekter angst. Benekter at han har noen plager på skolen. Mor tror dog åpenbart at dette ikke stemmer helt»*.

BUP gir avslag to ganger

BUP gir avslag. Dette begrunnes blant annet med at de beskrevne vanskene ikke er alvorlige nok til at Jonas har rett til helsehjelp i spesialisthelsetjenesten.

BUP skriver i avslaget at «det ventes at denne type problematikk i første omgang ivaretas ved kommunal førstelinjetjeneste, eksempelvis helsesykepleier/kommunepsykolog og PP-tjenesten».

Fastlegen blir stadig mer bekymret for Jonas. Blant annet ser det ut til at han nå har sluttet å ta kontakt for å få legeerklæringer i forbindelse med skolefravær. Legen sender derfor en ny henvisning til BUP. Der påpeker han blant annet at Jonas tidligere er utredet ved PP-tjenesten, og at det er funnet dysleksi. Han legger større vekt på skole- og lærevansker, problemer med konsentrasjon og oppmerksomhet og økende fravær og skriver blant annet:

«Har henvist pas. før uten at man har funnet noen grunn til å utrede ham. Jeg synes det er viktig å få gjort en gjennomgang med nevropsykologisk testing, så man kan få slått fast skikkelig en gang for alle hva som foreligger av ev. funksjonsmessige utfordringer.»

BUP gir avslag også denne gangen. Det er samme begrunnelse, nemlig at vanskene ikke er alvorlige nok til at han har rett til helsehjelp i spesialisthelsetjenesten:

«Det ventes at denne type problematikk i første omgang ivaretas ved kommunal førstelinjetjeneste. Det fremkommer ikke opplysninger om eventuelle tiltak og tilrettelegging som er gjort i forhold til beskrevne vansker i skolen av PP-tjenesten og evaluering av disse. Dette

forutsettes gjennomført før en eventuelt kan gjøre en vurdering for rett til helsehjelp av spesialisthelsetjenesten.»

Statens undersøkelseskommisjon
for helse-og omsorgstjenesten

Postboks 225 Skøyen
0213 Oslo
E-post: post@ukom.no
Org nr: 921018924